STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Pasaules meža sertifikācijas prasības Latvijas bankas “gaumē”

Jānis Švirksts
SIA “STEP UP Certification” valdes loceklis
Latvijas Mežu sertifikācijas padomes sertifikācijas eksperts

LMSP konference · 29.10.2026.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Cik apliecinājumu vajag vienam uzņēmumam?

CE · ISO · FSC · PEFC · SURE · SBP · ISPM 15

Uzņēmumi jau šobrīd pierāda:

- produktu atbilstību un kvalitāti;
- pārvaldības sistēmu darbību;
- ilgtspējīgu meža apsaimniekošanu;
- izejvielu izcelsmi un izsekojamību;
- biomasas ilgtspēju un fitosanitāro drošību.

Katram apliecinājumam ir savs mērķis.
Uzņēmumam tās ir papildu prasības, pārbaudes un izmaksas.

Vai Latvijas Bankas pieeja nozīmēs vēl vienu atbilstības apliecinājumu?



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Latvijas Bankas ieteikumi: vēl viens vērtēšanas ietvars

Mērķis — identificēt dabas daudzveidībai labvēlīgas un nelabvēlīgas saimnieciskās darbības.

- Brīvprātīgs instruments kredītiestādēm dabas risku vērtēšanai.
- Latvijas apstākļiem izstrādāti konkrētu darbību kritēriji.
- Pierādījumi — datubāzes, izziņas un klientu pašapliecinājumi.

Mūsu analīze: kā šie kritēriji saskan ar FSC un PEFC meža apsaimniekošanas prasībām?

Brīvprātīga metodika var kļūt par komercbankas izvērtēšanas nosacījumu un atsauci citos dokumentos, piemēram, riska novērtējumos.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Kāpēc vajadzēja tieši šādus kritērijus?

Latvijas Bankas pamatojums:

- Komercbankām jāvērtē ESG riski, tostarp dabas riski.
- ENCORE nepietiekami atspoguļo Latvijas apstākļus.
- Vietējā metodika ļauj vērtēt konkrētas saimnieciskās darbības.

Jautājumi par izvēlēto pieeju:

- Kā pamatoti konkrētie sliekšņi, termiņi un darbību vērtējumi?
- Kā ņemta vērā FSC un PEFC prasību izpilde?
- Kā izvērtētas iespējamās sekas uzņēmējdarbībai un kreditēšanai?

Pienākums vērtēt dabas riskus vēl nepamato katru izvēlēto mežsaimniecības kritēriju.



STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

FSC un PEFC sertifikāti nav pietiekams pierādījums visu LB kritēriju izpildei

FSC

5 no 36

indikatoriem pilnībā atbilst

PEFC

4 no 36

indikatoriem pilnībā atbilst

Pārējo indikatoru pilnīgu izpildi nevar automātiski pierādīt tikai ar FSC vai PEFC meža apsaimniekošanas sertifikātu.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Mežizstrādes laiks un vieta: atšķirīgi nosacījumi

Kritērijs	Latvijas Bankas metodika	FSC un PEFC salīdzinājums
Mežizstrāde un jaunaudžu kopšana 1.04.–30.06.	Nelabvēlīga.	Nav identiska vispārēja trīs mēnešu ierobežojuma. Jāievēro attiecīgā standarta sugu un dzīvotņu aizsardzības nosacījumi.
Mežizstrāde ES nozīmes biotopos, dabas pieminekļos un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs	Nelabvēlīga, izņemot apsaimniekošanas plānu ietvaros. Pārbaudē nepieciešams attiecīgs DAP atzinums.	Jāvērtē konkrētās dabas vērtības un aizsardzības nosacījumi. LB pārbaudes kārtība nav identiska sertifikācijas prasībām.

LB metodikā arī prasītā DAP atzinuma neiesniegšana noved pie nelabvēlīga vērtējuma.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Meža atjaunošana: atšķirīgi kritēriji

Kritērijs	Latvijas Bankas metodika	FSC un PEFC salīdzinājums
Mehāniska augsnes sagatavošana, atjaunojot mežu	Nelabvēlīga.	Nav vispārēja aizlieguma. Jāvērtē un jāmazina ietekme uz augsni un citām dabas vērtībām.
Mākslīgā atjaunošanā egle veido vismaz 50%	Nelabvēlīga.	Sugu izvēli un sastāvu vērtē pēc augšanas apstākļiem un attiecīgā standarta prasībām.

FSC vai PEFC prasībām atbilstoša meža atjaunošana LB metodikā var saņemt nelabvēlīgu vērtējumu.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Arī skaitliskie sliekšņi atšķiras

Kritērijs	Latvijas Bankas metodika	FSC / PEFC salīdzinājums
Ekoloģiskie koki	Vismaz **25 ekoloģiskie koki** izcirtumā.	Iepriekšējā analīzē FSC: **vismaz 10 ekoloģiskie koki uz hektāru**. PEFC paredz ekoloģiski nozīmīgu koku saglabāšanu.
Atmirusi koksne	Vismaz **25 m³** izcirtumā.	Iepriekšējā analīzē FSC: **vismaz 5 sausi stumbri vai to daļas uz hektāru**. PEFC paredz atmirušās koksnes saglabāšanu.

LB pārbaudes formulējumā šie apjomi norādīti izcirtumam, nenorādot “uz hektāru”.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Kā metodika atzīst sertifikāciju?

FSC kontrolētās koksnes sertifikācija LB metodikā ir atsevišķs labvēlīgs indikators.

FSC FM un PEFC FM sertifikāti metodikā nav minēti.

Šie sertifikāti tieši attiecas uz meža apsaimniekošanu un ietver prasības bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai.

Kāpēc minēta kontrolētā koksne, bet nav minēta FSC un PEFC meža apsaimniekošanas sertifikācija?



STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

No nelabvēlīga vērtējuma līdz kredīta atteikumam?

Iespējamais nākotnes scenārijs

1. Latvijas Bankas metodika darbību klasificē kā nelabvēlīgu.
2. Komercbanka šo klasifikāciju iekļauj savos finansēšanas nosacījumos.
3. Uzņēmumam pieprasa mainīt darbību vai finansējumu atsaka.

Arī normatīvajiem aktiem un FSC vai PEFC prasībām atbilstoša darbība var neatbilst šādiem finansēšanas nosacījumiem.

Brīvprātīga metodika uzņēmumam var kļūt par praktisku ierobežojumu finansējuma saņemšanai.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Kā dabas riskus vērtē kaimiņvalstīs?

Valsts	Centrālās bankas publicētā pieeja
Lietuva[1]	Dabas risku analīze banku kredītportfelī, izmantojot ENCORE un ņemot vērā ģeogrāfiskās īpatnības.
Somija[2]	Dabas daudzveidības zuduma ietekmes uz finanšu stabilitāti analīze.
Igaunija[3]	Klimata un dabas risku analīze, datu attīstīšana un sadarbība ar ECB.

Pārbaudītajos publiskajos avotos neatradām līdzvērtīgu šo centrālo banku izstrādātu labvēlīgu un nelabvēlīgu mēžsaimniecības darbību sarakstu.

Kāpēc Latvijā izvēlēta tieši šāda pieeja?

[1] Lietuvos bankas. Assessing Nature-Related Financial Risks: The Case of Lithuania. 28.11.2023.
[2] Bank of Finland. Climate change and biodiversity loss as systemic threats to financial stability in Finland. 11.12.2024.
[3] Eesti Pank. Sustainability. Aktualizēts 10.07.2026.

Avoti pārbaudīti 27.10.2026. Atrastās publikācijas nepierāda, ka citu dokumentu nav.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Brīvprātīga metodika var kļūt par atsauci citos dokumentos

Iespējamie izmantošanas veidi:

- Komercbanku iekšējās procedūras un klientu izvērtēšanas anketas.
- Biomasas un koksnes piegāžu riska novērtējumi.
- Uzņēmumu iepirkumu un piegādātāju atlases prasības.
- Citu vadlīniju un metodiku izstrāde.

Kritērijus var pārņemt arī ārpus sākotnējā mērķa — komercbanku dabas risku izvērtēšanas.

Tāpēc jau sākotnēji jābūt skaidram katra kritērija pamatojumam un piemērošanas robežām.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Ietekme var pārsniegt meža īpašuma robežas

Ja klasifikāciju pārņem finansēšanas vai iepirkumu nosacījumos, tā var skart visu meža nozares piegādes ķēdi.

LB metodikā nelabvēlīga darbība	Iespējamā ietekme
Mežizstrāde biotopos un citās metodikā norādītajās dabas vērtību teritorijās	Mazāks iegūstamās koksnes apjoms, mazāka nepieciešamība pēc mežizstrādes un transporta jaudām, mazāk izejvielu pārstrādei.
Mežizstrāde un jaunaudžu kopšana 1.04.–30.06.	Darbu koncentrēšanās pārējā gadā, nevienmērīga tehnikas un darbinieku noslodze, sarežģītāka piegāžu plānošana.
Mehāniska augsnes sagatavošana, atjaunojot mežu	Atteikšanās no augsnes sagatavošanas vietās, kur tā nepieciešama, var pasliktināt meža atjaunošanas sekmes un palielināt atkārtotas atjaunošanas un kopšanas izmaksas. Mazāks pieprasījums pēc pakalpojumiem un tehnikas.

Iespējamās sekas skar meža īpašniekus, pakalpojumu sniedzējus, pārvadātājus un pārstrādātājus.

Vai ir izvērtēta šo kritēriju iespējamā ietekme uz visu nozari?



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Vai vajadzēs vēl vienu apliecinājumu?

Uzņēmumam jau ir sertifikāts. Taču tas automātiski nepierāda visu LB kritēriju izpildi.

Ja komercbanka šos kritērijus piemēro, var rasties vajadzība pēc:

- papildu datiem, izziņām un ekspertu atzinumiem;
- atsevišķa izvērtējuma pret LB kritērijiem;
- neatkarīgas pārbaudes un jauna apliecinājuma;
- atkārtotas pārbaudes, mainoties darbībai vai kritērijiem.

Iespējamais rezultāts — vēl viens apliecinājums līdzās FSC, PEFC un citām sistēmām.

Kas segs izmaksas, un kādu papildu vērtību šī pārbaude dos?



STEP UP CERTIFICATION

EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Pirms jaunrades — pilnvērtīgs izvērtējums

1. **Ko tieši prasa ES regulējums?**
   Nošķirt pienākumu vērtēt dabas riskus no konkrētu mežsaimniecības kritēriju izvēles.

2. **Kā šo uzdevumu risina kaimiņvalstīs?**
   Izvērtēt citu centrālo banku un finanšu uzraugu pieredzi, izmantotās metodes un to pamatojumu.

3. **Kā ilgtspēju jau vērtē mežsaimniecībā?**
   Izanalizēt FSC un PEFC prasības, kas līdzsvaro vides, sociālos un ekonomiskos apsvērumus, un to pārbaudes mehānismus.

4. **Kāds trūkums vēl jānovērš?**
   Pamatot, ko esošās pieejas neaptver un kāpēc nepieciešami papildu kritēriji.

Jauniem kritērijiem jābalstās pierādītā nepieciešamībā un esošo risinājumu izvērtējumā.



STEP UP CERTIFICATION
EXPAND YOUR HORIZONS

LATVIJAS MEŽU
SERTIFIKĀCIJAS PADOME

Paldies par uzmanību!

Pirms prasām vēl vienu apliecinājumu, vienosimies, ko jau pierāda esošie.

Jānis Švirksts
SIA “STEP UP Certification” valdes loceklis
Latvijas Mežu sertifikācijas padomes sertifikācijas eksperts

info@stepupcertification.com
+371 27804930

